

Complexnummer: 523405

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Joodse Begraafplaats

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

523406, 523407

Woonplaats

Zutphen

Gemeente

Zutphen

Provincie

Gelderland

Locatie van het hoofdobject

Zutphen, BY Weg naar Vierakker

Complexomschrijving

Inleiding

JOODSE BEGRAAFPLAATS aangelegd in de periode 1797-1800 op aanvraag van Joseph Levi, Liefman Hertz en Abraham Salomons. In 1827 komt de aanleg en het onderhoud voor rekening van de gemeente met een eerste uitbreiding omstreeks 1828. Nadat in 1835 toestemming is gegeven voor de bouw van een doodgravershuisje volgt een tweede en derde uitbreiding respectievelijk in 1877 en 1883. In 1887 wordt het REINIGINGSHUISJE METAHEIR' gebouwd naar ontwerp van D. LIJSEN (1835-1922). In 1897 wordt de begraafplaats weer eigendom van het Joodse kerkbestuur, dat in 1925 aan de architect/bouwkundige D.J. VAN LOO (1868-1928) de opdracht geeft voor de bouw van een MUUR rondom de begraafplaats. De GRAFSTENEN met Hebreeuwse en/of Jiddische teksten dateren vanaf 1800 tot op heden.

Onder rijksbescherming valt:

1.\tJoodse begraafplaats (aanleg, muur, grafstenen)

2.\tReinigingshuisje Metaheir'

De begraafplaats met reinigingsgebouw is gelegen aan de rand van de bebouwde kom ten zuiden van Zutphen. Het gebied kwam veelvuldig onder water te staan, waardoor de begraafplaats alleen toegankelijk was per boot. De begraafplaats zelf ligt hoger ten opzichte van het omringende gebied.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving

De JOODSE BEGRAAFPLAATS met nagenoeg rechthoekige plattegrond wordt omsloten door een bakstenen muur. Het REINIGINGSHUISJE bevindt zich centraal in de oostelijke buitenmuur aan de korte kant van het perceel. Het reinigingshuisje met rechthoekige plattegrond bestaat uit één bouwlaag afgesloten door een afgeplat schilddak met als nokrichting noord-zuid.

Waardering

JOODSE BEGRAAFPLAATS (muur, aanleg en grafstenen) met REINIGINGSHUISJE (1887) van de architect/bouwkundige D. LIJSEN (1835-1922).

-\tVan architectuurhistorische waarde vanwege het bijzonder gaaf bewaarde karakter van de Joodse begraafplaats.

-\tVan stedenbouwkundige waarde vanwege de ligging van de begraafplaats buiten de bebouwde kom op een hoger gelegen perceel te midden van een overstromingsgebied. De begrensde begraafplaats kent een eenvoudige aanleg met een rechtlijnig padenstelsel, waarbij de grafstenen zijn opgesteld in rijen.

-\tVan cultuurhistorische waarde als karakteristiek voorbeeld van een goed onderhouden Joodse begraafplaats met reinigingshuisje 'Metaheir' omsloten door een muur.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 523406

Status rijksmonument
Inschrijving register* 15 april 2002
Kadaster deel/nr 82946/83

Woonplaats* Zutphen
Gemeente* Zutphen
Provincie* Gelderland

Locatiennaam Zutphen
Locatieomschrijving BY Weg naar Vierakker

Kadastrale gemeente* Zutphen
Sectie* C
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 1850

Omschrijving**

Omschrijving

JOODSE BEGRAAFPLAATS met nagenoeg rechthoekige plattegrond omsloten door een bakstenen muur. De bakstenen ommuring wordt afgesloten door een uitgemetselde rollaag onderbroken door regelmatig verdeelde, hoger opgetrokken, vierkante bakstenen pilaren.

Binnen de ommuring bevindt zich een rechtlijnig padenverloop, bestaande uit twee parallel gelegen onverharde paden van oost naar west, in de lengterichting van het perceel.

Aan weerszijden van de paden bevindt zich een graszode met daarop de individuele grafstenen, soms per twee verbonden, met of zonder smeedijzeren hekwerk. Het belang van de graven ligt niet zozeer in de individuele waarde als wel in de collectieve betekenis die zij, met name door materiaalgebruik en situering binnen de aanleg, hebben voor het zo typisch eenvoudige, natuurlijke karakter van van deze begraafplaats. De grafstenen zijn geordend in rijen haaks op het pad. De Hebreeuwse en/of Jiddische teksten op de grafstenen richten zich naar de entree. De grafsteen van Levi Hartog uit circa 1800 is één van de eerste graven.

Tegen het gebruik in van de Joodse gemeente is de Joodse begraafplaats in Hengelo (Gld) geruimd en zijn de grafstenen geplaatst linksachter op de Joodse begraafplaats in Zutphen. Dit deel is van het overge deel afgeschermd door een gevarieerde begroeiing.

Waardering

Joodse begraafplaats (muur, aanleg en grafstenen)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- Van architectuurhistorische waarde vanwege het bijzonder gaaf bewaarde karakter van de Joodse begraafplaats
- Van stedenbouwkundige waarde vanwege de ligging buiten de bebouwde kom op een hoger gelegen perceel te midden van een overstromingsgebied.
- Van cultuurhistorische waarde als karaktistiek voorbeeld van een goed onderhouden Joodse begraafplaats omsloten door een muur.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Begraafplaats en -onderdelen

Functie

Begraafplaats

Monumentnummer*: 523407

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	15 april 2002
Kadaster deel/nr	82946/80

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Zutphen	Zutphen	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Zutphen	BY Weg naar Vierakker

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartemen aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Zutphen	C			1850

*Omschrijving***

Omschrijving

Het REINIGINGSHUISJE 'Metaheir', tevens poortgebouw, met rechthoekige plattegrond bestaat uit één bouwlaag afgesloten door een afgeplat schilddak met als nokrichting noord-zuid. In de oost- en westgevel bevindt zich een aangekapt zadeldak als afsluiting van de risalerende middenas met topgevel. Het dak is gedekt met gesmoorde oud Hollandse pannen. De gevels met gepleisterde plint zijn opgetrokken in kruisverband en eindigen in een daklijst met een geprofileerde bakgoot op klossen. De plattegrond bestaat uit drie ruimten die overeenkomen met de drie assen in de voor- en achtergevel. De middenruimte fungeert als doorgang aan de oost- en westzijde, afgesloten door dubbele deuren. De grond rondom het metaarhuisje heeft een bakstenen bestrating met op de hoeken van de oostgevel bakstenen pijlers die de aanvang markeren van de ommuring uit 1924-1926.

De VOORGEVEL bestaat uit drie vensterassen met een risalerende middenas die eindigt in een topgevel. De middenas wordt aan weerszijden begrensd door bakstenen pilasters met een regelmatige onderbreking door natuurstenen speklagen. De pilasters eindigen als een schouderstuk met geprofileerde bakgoot als onderdeel van de topgevel. Tussen de pilasters bevindt zich op de begane grond een rechthoekige, dubbele houten geklampte deur afgesloten door een segmentboog met boogtrommel. De boogtrommel heeft een decoratieve smeedijzeren invulling. De anderhalf steens segmentboog heeft een natuurstenen aanzet- en sluitsteen. Boven de entree bevindt zich een liggend, rechthoekig gepleisterd spaarveld met in de geveltop een rondvenster omsloten door een rollaag met natuurstenen sluitstenen. In het met glas gevulde rondvenster bevindt zich de davidster weergegeven in smeedijzer. De topgevel heeft een decoratieve vierkante bekroning. In de linkeras bevindt zich een segmentboogvormig gepleisterd spaarveld aan de bovenzijde afgesloten door een anderhalf steens segmentboog met natuurstenen aanzet- en sluitsteen, aan de onderzijde door een gepleisterde bakstenen lekdorpel. In het wit geschilderde spaarveld bevindt zich een tekst in zwarte kapitalen een citaat van Prediker XII Vers 7 HET

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

STOF KEERT/TOT DE AARDE TERUG/WAARUIT HET KWAM/ EN DE GEEST KEERT/TOT GOD WEDER/ DIE HEM GEGEVEN HEEFT/
Prediker XII Vers 7'. De rechteras is identiek aan de linker as met een Hebreeuwse tekst in plaats van Nederlandse tekst.

LINKERZIJGEVEL is een blinde gevel met in het dakschild een vierkante, bakstenen schoorsteenschacht..

ACHTERGEVEL bestaat evenals de voorgevel uit drie assen met een risalerende middenas die eindigt in een topgevel met achterliggend aangekapt zadeldak. Op de begane grond van deze middenas bevindt zich een dubbele deur met glasindeling en twee gekoppelde tweeruits bovenlichten afgesloten door een segmentboog met gepleisterde boogtrommel. In de geveltop met eenvoudige windveren bevindt zich een rondvenster identiek aan die in de voorgevel. Zowel in de linker as als de rechter as bevindt zich één rechthoekige muuropening afgesloten door een gepleisterde boogtrommel en een segmentboog.

Links boven in de RECHTERZIJGEVEL bevinden zich twee enkelruits ramen met in het dakschild een vierkante, bakstenen schoorsteenschacht.

Waardering

REINIGINGSHUISJE ' Metaheir' van de architect/bouwkundige D. LIJSEN (1835-1922) uit 1887.

- Van architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een bijzonder vormgegeven reinigingshuisje in 1887 gebouwd door D. Lijzen (1835-1922). Het reinigingsgebouw is gebouwd in overgangsarchitectuur met invloeden uit de neo-renaissance en het neo-classicisme.
- Van stedenbouwkundige waarde als onderdeel van de Joodse begraafplaats, gesitueerd als entreegebouw aan de oostzijde van het perceel aan weerszijden geflankeerd door de bakstenen muur met vierkante pijlers.
- Van cultuurhistorische waarde als goed voorbeeld van een type reinigingshuisje, representatief als onderdeel van een Joodse begraafplaats.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Uitvaartcentra en begraafplaatsen	Begraafplaats en -onderdelen	Poortgebouw
Uitvaartcentra en begraafplaatsen	Begraafplaats en -onderdelen	Baarshuisje

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument